

Kuvaristikoiden teko intohimona

Tieteellisesti on tutkittu,
että ristikoiden ratkominen
on aivoille hyväksi.
Se parantaa ajattelua
ja muistia.

Senioriopettajassa julkaistaan ristikoita.

Millaista on ristikoiden tekeminen ja kuka on lehden ristikoiden takana?

Kuvaristikoiden takaa löytyy ankaraa ajatustyötä rakastava senioriopettaja **Brigitta Kalpa**, joka työvuosinaan opetti englantia.

Brigitta toimi nuorena TVL:ssä sihteerinä ja puhtaaksi piirtäjänä. Yksi työkaveri toi kerran äitinsä Opettaja-lehden töihin. Brigitta selasi lehteä ja katseli avoimia opettajan paikkoja. Hän huomasi, että Teuvalle etsittiin opettajaa. Englannin opettajan työ kiinnosti. Kieltä hän oli oppinut lapsena englanninkielisessä koulussa Helsingissä ja nuorena au pairina Amerikassa.

– Kokeileminen auttaisi tietämään, onko opettaminen niin kivaa kuin olen kuvitellut, hän tuumasi työkaverilleen.

Mutta missä on Teuva? Stadilaiselle nuorelle naiselle paikkakunta oli aivan outo.

– Kun työkaverit epäilivät, etten pääsisi, siitä sisuuntuneena laitoin paperit sisälle. Eikä aikaakaan, kun minulle soitettiin ja niin minä menin Teuvalle opettajaksi.

Työn ohella Brigitta hankki sitten opettajan pätevyyden. Hän oli lukanopettajana, kiertävänä englannin opettajana ja täydensi opintojaan kesäyliopistossa. Hän toimi englannin opettajana ala- ja yläasteella sekä lukiossa ja kansalaisopistossa.

Brigitta suoritti sitten HuK:in tutkinnon, mutta kun sillä ei saanut virkaa, hän teki epäpätevänä töitä vuosikaudet. Teuvalle vierähti kaikkiaan parikymmentä vuotta. Siellä hän meni naimisiin ja perusti perheen.

Muutettuaan takaisin Helsinkiin 1995 Brigitta suoritti opinnot loppuun ja sai maisterin paperit. Hän työskenteli eläkkeelle saakka pääasiassa Pakilan yläasteen koululla. Tavallaan ympyrä sulkeutui, sillä Pakilassa oli hänen lapsuutensa koti.

Brigitta Kalpa harrastaa ristikoiden laatimisen ohella myös maalaamista kiinalaisen tyylin mukaisesti.

KUN BRIGITTA ei tee ristikoita, hän rentoutuu pyöräilemällä, lenkkeilemällä ja käymällä salilla.

Brigitta pitää myös patikoimisesta. Se on yhteinen harrastus hänen vanhimman tyttärensä kanssa. Kotimaan kohteista Repovesi ja Tirva ovat heidän suosikkejaan. Kesäisin hän on ollut viime vuosina useasti Stenskarissa, Nauvon saaristossa.

– Uskoisin, että saaristo kokee uuden renessanssin sitä mukaa kun kotimaan matkailu lisääntyy.

– Nautin kirjojen lukemisesta ja maalaamisesta kiinalaisella maalaustyyllillä. Se on kurinalaista ja aikaa vievää. Tuntuu, ettei siihen tahdo olla riittävästi aikaa ja energiaa, mikäli samana päivänä laadin ristikkoo.

Jossakin vaiheessa Brigitta oli myös yhdistysaktiivi. Teuvalle oli vireä opettajien ammattiyhdistys. Sieltä hän sai kipinän ja vielä Helsingissäkin hän oli sitten vuosia HOAY:n hallituksessa. Nyt hän jäähdyttelee yhdistyspuuhista.

ELÄKKEELLÄ OLON myötä ristikoiden laatimisesta tuli hänelle tärkeää. Senioriopettaja-lehden Brigitta on tehnyt niitä vuodesta 2014.

Eniten hän laatii ristikoita alan klassikkona pidettyyn lisäksi Ristikot-lehden, Suomen Kuvalehden ja Ilta-Sanomien viikonloppunumeroon. Ne ovat haastavampia kuin Senioriopettajassa julkaistut.

Oululaisella Kolmiokirjalla oli aikoinaan ristikonlaadintakilpailu, johon Brigitta osallistui. Hän tuli kolmanneksi ja se avasi tuoreelle eläkeläiselle uudenlaisen uran.

– Töissä ollessani olin hieman harjoitellut Excelin avulla ristikoiden rustaamista. Siinä minua auttoi ystäväni, joka teki ristikoita Rihveliini.

Ristikot alkoivat kiinnostaa Brigittaa jo pienestä.

– Ensimmäiset ristikot, joita ratkoin, olivat isäni Heikki-serkun Seura-lehden laatimia.

Nyt on kulunut kymmenkunta vuotta ristikoiden laatimisen parissa.

Brigittaa harmitti, ettei ristikoiden

ulkoasu ollut riittävän hyvä. Niinpä hän suunnitteli hankkivansa piirustusohjelman, jollaista monet laatijat käyttivät työkalunaan. Ohjelman kanssa työskentely oli kuitenkin suuritöistä.

– Nyt haen haastaviin ristikoihin netistä selkeitä siluettikuvia. Hyvät vihjeet ovat tärkeämpiä kuin kuvavinkit. Helpompiin ristikoihin käytän enemmän kuvia. – Niin, minä teen vaan kuvaristikoihin. En pelkkiä ristisanatehtäviä, hän selventää.

KUVARISTIKKO SYNTYY Brigitalta siten, että ensimmäiseksi hän selaa netin kuvapankista kuvia. Kun vastaan tulee sellainen, josta hän keksii hyvät sanat, hän poimii kuvan talteen.

– Muistan kerran, kun kuvassa oli linnunpoikanen juuri kuoriutumassa munasta, minulle välähti avainsanoiksi: Täältä tullaan elämä.

Senioriopettajaan ja lisäksi Brigitta tekee aina samankokoiset ristikot. Hän määrittelee ne Excelissä ruudun kokoa ja reunoja myöten, laittaa kuvan paikoilleen ja kuvasta lähtevät sanat. Sen jälkeen on vihjeruutujen ja muiden sanojen sommittelun vuoro.

– Minulla menee 3–4 päivää yhden ristikon tekemiseen. Joku tekee nopeamminkin. Vaikeampien ristikoiden vihjeiden miettiminen vie aikaa. Se on todella kovaa työtä, sillä vaadin itseltäni paljon.

– En käytä sanoja, jotka eivät ole enää käytössä. Sen sijaan fakkisanoja tulee väkisinkin mukaan, mutta nimiä yritän välttää.

Ristikon laatimisessa on sääntöjä. Brigitta kertoo, ettei ensimmäinen ja viimeinen kirjain saa olla piilokirjain, joka ei risteä minkään muun kirjaimen kanssa. Minä pidän kiinni tuosta säännöstä, vaikka moni laatija rikkoo sitä. Risteävistä kirjaimista saa apua ratkomiseen, hän selittää.

Yksi ristikon sääntö on sellainen, että kuvasta lähtevän pääsanana pitää olla perusmuodossa, hän kertoo vielä tiedoksi meille ristikon täyttäjille.

Teksti ja kuva: **Anneli Rajaniemi**